

Monika Grottel
Uniwersytet Gdański

Instytucja upoważnionego przedsiębiorcy – nowa jakość obsługi celnej podmiotów gospodarczych

Celem artykułu jest analiza korzyści wynikających z wdrożenia do praktyki gospodarczej instytucji upoważnionego przedsiębiorcy (Authorized Economic Operator, AEO). Jednocześnie dowiedzione zostanie, że w dobie globalizacji i liberalizacji handlu rola służb celnych nie słabnie. Administracje celne przechodzą transformację – przestają być formacjami o charakterze fiskalno-kontrolnym, a stają się administracjami, których główne zadanie stanowi promocja legalnego handlu oraz ochrona rynku wewnętrznego przed zagrożeniami niesionymi przez proces globalizacji. Przejawem tych przemian jest m.in. instytucja upoważnionego przedsiębiorcy, która preferuje legalny handel i rzetelne podmioty gospodarcze, oferując im szereg ułatwień i uproszczeń w procesie odpraw granicznych. Wykorzystana w opracowaniu metoda badawcza obejmuje analizę krajowych i zagranicznych źródeł literaturowych oraz danych statystycznych.

The status of authorized economic operator – a new quality of customs services

The main aim of the article is to analyze the benefits of institution of Authorized Economic Operator (AEO), that was initiated in practice in area of customs union of European Union. Author of the article is also going to prove that the role of customs authority increases in case of globalization and liberalization of international trade. We can observe very effective transformation of customs policy and customs authority. Currently, the most important is the promotional function of customs rather than its control and fiscal role. The fundamental task of customs authorities is to promote the legal trade, to simplify the customs procedures, and to protect the internal market from the threats that are results of liberalization of international goods flow. The program of AEO is a simple effect of this transformation. It prefers the legal business, offers the wide range of simplifications of customs procedures and controls of commodities at the frontiers. In this study the following research methods were used: a descriptive method, an analysis of literature and statistical inference.

Keywords: customs, customs authority, customs services, simplification, authorized economic operator

Klasyfikacja JEL: A1, K1, K11

Wprowadzenie

Służby celne na całym świecie odgrywają zasadniczą rolę w obsłudze celnej podmiotów gospodarczych oraz kontroli przesyłek towarów. Mimo procesów liberalizacji handlu międzynarodowego, znoszenia szeregu barier w przepływach towarowych i likwidacji wielu punktów kontroli granicznych funkcja kontrolna służb celnych nie traci na znaczeniu, a jej podstawowym zadaniem jest ochrona rynku wewnętrznego i efektywna obsługa przepływów towarowych. Z uwagi na rosnący z każdym rokiem wolumen przepływów towarów oraz globalizację handlu współczesna służba celna stoi przed koniecznością dostosowywania swoich funkcji do potrzeb otoczenia i mechanizmów zachodzących na rynku. Przejawem tych dostosowań są podejmowane przez służbę celną wyzwania mające na celu stałe unowocześnianie i podwyższanie efektywności procedur realizowanych w ramach obsługi celnej podmiotów gospodarczych oraz ułatwianie działalności gospodarczej rzetelnym i uczciwym przedsiębiorcom [Upoważnione podmioty gospodarcze..., 2006]. Jedno z takich wyzwań stanowi realizacja programu upoważnionego przedsiębiorcy AEO, stanowiącego element nowoczesnego systemu obsługi celnej podmiotów gospodarczych.

Przeprowadzona w niniejszym artykule analiza przesłanek wdrożenia instytucji AEO do procesów obsługi celnej oraz wskazanie na istotne korzyści wynikające dla podmiotów gospodarczych ze statusu upoważnionego przedsiębiorcy powinny dowieść, że w służbie celnej zachodzą innowacyjne zmiany prowadzące do podwyższenia efektywności organizacji obsługi celnej podmiotów gospodarczych oraz do ewolucji roli służby celnej, która z administracji o charakterze fiskalno-kontrolnym przekształca się w administrację kontrolno-promocyjną. Jednocześnie, poprzez wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań w procesie obsługi celnej, służba celna w znacznym stopniu przyczynia się do wzrostu konkurencyjności podmiotów gospodarczych prowadzących obrót towarowy na rynku międzynarodowym.

1. Przesłanki wprowadzenia instytucji upoważnionego przedsiębiorcy do unijnych regulacji celnych

W II połowie XX w. funkcjonariusze celni kontrolowali wszystkie towary zgłaszane do odprawy celnej. Obecnie, ze względu na stały wzrost obrotów towarowych na rynku międzynarodowym, nie są oni w stanie zweryfikować każdego zgłoszenia celnego, przeprowadzić kontroli i rewizji celnej każdej przesyłki towarów. Okazuje się, że gdyby nawet w dobie innowacyjnych rozwiązań i zaawanso-

wanych technologii obsługi celnej takie możliwości istniały, nie jest to wcale konieczne. Wprowadzając specjalne systemy uproszczeń w zakresie procedury zgłoszenia celnego oraz innowacyjne metody odprawy celnej wykorzystujące nowoczesne technologie, urządzenia i zaawansowane systemy informatyczne, służby celne nie tylko efektywnie spełniają ustawowo określone funkcje, ale również – poprzez uproszczenie i skrócenie czasu obsługi celnej – dzięki nim unijni przedsiębiorcy mogą obniżyć koszty działalności gospodarczej prowadzonej na rynku światowym.

Pierwszym, znaczącym przejawem dostosowywania unijnych przepisów prawa celnego do wymogów współczesnego, globalnego rynku było wprowadzenie do praktyki gospodarczej instytucji procedury uproszczonej [art. 76 WKC, art. 253–289, 372–378, 398–450, 793 RWWKC]. Pierwotnie głównym celem stosowania uproszczeń w obsłudze celnej podmiotów gospodarczych w obszarze Unii Europejskiej było odformalizowanie procedur celnych poprzez zmniejszenie liczby dokumentów oraz umożliwienie dokonywania odprawy celnej przez samego importera lub eksportera bez konieczności dostarczania towarów i dokumentów przed zwolnieniem towaru do urzędu celnego. Takie rozwiązanie w zakresie kontroli celnej jest bardzo dogodnie zarówno dla organów kontrolnych, jak i dla samych przedsiębiorców. Stosowanie procedur uproszczonych pozwala, z jednej strony, znacznie zwiększyć liczbę odpraw celnych przy niezwiększonej obsadzie etatowej w urzędach celnych, a z drugiej – ułatwia organizację pracy w przedsiębiorstwach, pozwala na lepsze planowanie logistyczne, zwiększenie mocy produkcyjnych, a tym samym zmniejszenie kosztów prowadzonej działalności [Czerkawski, 2008].

Doświadczenia unijnych służb celnych z lat 1998–2008 wskazują jednak, że oprócz oczywistych korzyści, jakie towarzyszą stosowaniu procedury uproszczonej, istnieją liczne zagrożenia, związane zwłaszcza z ewentualnym powstaniem nieprawidłowości mających skutek fiskalny lub z nieprzestrzeganiem innych uregulowań prawnych normujących obrót towarowy z zagranicą, takie jak przemyt, ignorowanie zakazów i ograniczeń czy naruszanie praw własności intelektualnej i przemysłowej. Ponadto stosowanie uproszczonej procedury celnej jest ograniczone terytorialnie do obszaru określonego w pozwoleniu organu celnego, a system kontroli przedsiębiorcy pod kątem spełnienia kryteriów stosowania procedur uproszczonych nie jest jednolity we wszystkich państwach członkowskich UE. Dodatkowo, posiadanie pozwolenia jednego urzędu celnego nie daje żadnych możliwości skorzystania z ułatwień w innym. W celu wyeliminowania negatywnych aspektów dotychczasowych procedur uproszczonych w organizacji służby celnej oraz w procesie obsługi celnej podmiotów gospodarczych przeprowadzono zmiany oparte i skoncentrowane na nowoczesnych systemach analizy ryzyka, kontrolach prowadzonych na podstawie audytów, a także na obniżaniu

kosztów uzyskania zgodności z wymogami prawnymi ustalonymi w odniesieniu do obrotu towarowego. Ocena ryzyka związanego z przepływem towarowym stała się jednym z zasadniczych zadań współczesnej służby celnej. Na ryzyko składają się czynniki, które w istotnym stopniu określają cele i działania służb celnych. W podejmowaniu owych działań zasadnicza i niezbędna jest obszerna wiedza na temat ryzyk związanych z przepływem towarów. Dlatego administracje celne państw członkowskich Unii Europejskiej zdecydowały się przeprowadzać kontrole podmiotów gospodarczych w oparciu o analizę i zarządzanie ryzykiem popełnienia przestępstw celno-skarbowych przez te podmioty. Przesłanką zastosowania w obsłudze celnej podmiotów gospodarczych systemu analizy ryzyka i zarządzania ewentualnym ryzykiem stała się zatem chęć ukierunkowania działań kontrolnych na ryzyko popełnienia przestępstwa, a nie na losowo wybrane aspekty zgłoszenia celnego i deklaracje.

Wykorzystując zarządzanie ryzykiem, służby celne biorą pod uwagę środki podjęte przez same podmioty gospodarcze w celu zapobiegania ryzyku w procesach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Organy administracji celnej swoje działania koncentrują szczególnie na tych ryzykach, które nie zostały ujęte, bądź uwzględniono je w sposób niewystarczający, w działaniach podejmowanych przez podmioty gospodarcze. Takie podejście do przedsiębiorców wymaga stworzenia pozytywnego wizerunku podmiotu gospodarczego, jego działalności oraz podjętych przez niego środków ograniczania ryzyka związanego z procesami fiskalnymi i nefiskalnymi, a także łańcuchami dostaw. Służby celne muszą zatem oceniać organizację podmiotu gospodarczego, zachodzące w nim procesy, realizowane procedury i systemy zarządzania. Ocenie podlega cała organizacja administracji badanego podmiotu oraz posiadany przez niego wewnętrzny system kontroli.

System analizy ryzyka stosowany w ramach programu AEO stanowi nowoczesną metodologię, która umożliwia przeprowadzenie kompleksowej oceny ryzyka zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym. Jest to elastyczne narzędzie, które może być wykorzystywane nie tylko do ochrony interesów fiskalnych państwa członkowskiego UE i całej Wspólnoty, ale także do ochrony interesów nefiskalnych, w tym ochrony granic zewnętrznych i bezpieczeństwa na rynku wewnętrznym, np. bezpieczeństwa łańcucha dostaw i walki z przemytem. Podmiot ubiegający się o status upoważnionego podmiotu AEO musi, zgodnie z własnym modelem zarządzania ryzykiem i organizacji przedsiębiorstwa, wdrożyć systemy i procedury oraz spełnić warunki i wymogi określone prawem wspólnotowym i zawarte we Wspólnotowym Kodeksie Celnym (WKC). Prace związane z oceną ryzyka prowadzi służba celna we współpracy z podmiotem wnioskującym o nadanie statusu AEO. Organy celne mają obowiązek dokonania należytej i szczegółowej kontroli, czy wnioskodawca spełnia określone ustawowo wymogi branżowe oraz wymogi zawarte w WKC.

2. System upoważnionego przedsiębiorcy AEO w przepisach prawa wspólnotowego/unijnych regulacjach prawnych

Przepisy powołujące instytucję upoważnionego przedsiębiorcy na obszarze Unii Europejskiej, określające warunki i kryteria, jakie powinien spełniać podmiot wnioskujący o nadanie statusu AEO, weszły w życie z dniem 1 stycznia 2008 r.¹ (na podstawie rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie EWG nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego WE nr 648/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z 13 kwietnia 2005 r. zmieniające rozporządzenie Rady EWG nr 2913/92 ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny, oraz rozporządzenia Komisji WE nr 1875/2006 z 18 grudnia 2006 r. zmieniającego rozporządzenie EWG nr 2454/93). Warto nadmienić, że instytucja AEO stanowi również element programu o zasięgu międzynarodowym i opracowana została wskutek rekomendacji Światowej Organizacji Cła. Po zamachach w Nowym Jorku z 11 września 2001 r. zaproponowano pakiet zmian, które mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa i ochronę przed atakami terrorystycznymi. Unia Europejska implementowała ten pakiet w przepisach Wspólnotowego Kodeksu Celnego, określając go jako „poprawkę bezpieczeństwa”. W skład tego pakietu wchodzi przepisy dotyczące AEO.

Instytucja upoważnionego przedsiębiorcy nie zastąpiła dotychczasowych regulacji prawnych dotyczących procedury uproszczonej, stworzyła natomiast przedsiębiorcom nowe możliwości i nową jakość obsługi celnej. Spełnienie kryteriów w ramach AEO jest także niezbędne do korzystania z uproszczonej procedury celnej.

O status AEO może ubiegać się przedsiębiorca, który w ramach prowadzonej działalności gospodarczej jest włączony w czynności określone przepisami prawa celnego [art. 1 ust. 12 RWWKC]. Należy zaznaczyć, że „włączenie w czynności określone przepisami prawa celnego” nie ogranicza się do włączenia bezpośredniego. Oznacza to, że o status AEO może ubiegać się np. producent towarów przeznaczonych do wywozu, nawet jeżeli formalności wywozowe są dokonywane przez inną osobę. Program AEO jest zatem dostępny dla wszystkich przedsiębiorców, niezależnie od wielkości przedsiębiorstwa, włącznie z małymi i średnimi przedsiębiorstwami (MSP). Dla MSP ubiegających się o przyznanie statusu AEO zostały jednak określone dodatkowe, specjalne wytyczne [AEO..., 2012, cz. 3, sekcja III.2. „Małe i średnie przedsiębiorstwa”].

¹ Rozporządzenie (WE) nr 648/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z 13 kwietnia 2005 r. zmieniające Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny, zob. Dz. U. UE z 2005 r., L 117 [WKC]; Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1875/2006 zmieniające rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego, zob. Dz. U. UE z 2006 r., L 360 [RWWKC].

Status AEO przyznaje się przedsiębiorcy, który posiada siedzibę na obszarze Wspólnoty (wyjątki od tej zasady określone zostały w przepisach Rozporządzenia Wykonawczego do WKC) i spełnia określone ustawowo warunki i kryteria [art. 5a WKC]. O nadanie statusu AEO może starać się osoba, która przestrzega przepisów celnych, posiada umożliwiający właściwą kontrolę celną system zarządzania ewidencjami handlowymi oraz, jeśli zachodzi taka potrzeba, ewidencjami transportowymi, udokumentuje swoją wypłacalność oraz spełnia standardy bezpieczeństwa i ochrony [Izba Celna w Łodzi, 2013]. Spełnienie przedmiotowych kryteriów wymaga od przedsiębiorcy odpowiedniego systemu zarządzania i przygotowania administracji, personelu, ewidencji i miejsc prowadzenia działalności gospodarczej. Te ogólne warunki udzielania statusu AEO zostały szczegółowo doprecyzowane w art. 14h–14k Rozporządzenia Wykonawczego do Wspólnotowego Kodeksu Celnego. Należy podkreślić, że przedsiębiorcy prowadzący działalność na terenie Wspólnoty nie mają prawnego obowiązku uzyskania statusu AEO – to sprawa wyboru samych przedsiębiorców, w zależności od ich konkretnej sytuacji. Podobnie AEO nie są zobowiązani do wymagania od swoich partnerów handlowych, by posiadali status AEO.

Status upoważnionego przedsiębiorcy nadają organy celne krajów Unii Europejskiej i jest on ważny w całej Unii, niezależnie od kraju jego nadania, a także w Szwajcarii, Norwegii, Japonii², Andorze i USA³, na podstawie porozumień o wzajemnym uznawaniu programów AEO, podpisanych z tymi krajami.

Certyfikat AEO otrzymują przedsiębiorcy wiarygodni i wypłacalni, prowadzący przedsiębiorstwa, których organizacja, infrastruktura i stosowane w nich zabezpieczenia systemów informatycznych oraz miejsc składowania towarów, czy odpowiednio środków transportu, zapewniają bezpieczeństwo miejsc i towarów oraz chronią przed nieuprawnionym dostępem. W ramach programu AEO przyznawane są trzy rodzaje świadectw AEO [art. 4a ust. 1 RWWKC]:

- Świadectwo AEO (AEOC) – Uproszczenia Celne (wydawane przedsiębiorcom spełniającym kryteria, o których mowa w art. 14h–14j Rozporządzenia Wykonawczego),
- Świadectwo AEO (AEOS) – Bezpieczeństwo i Ochrona (wydawane przedsiębiorcy, który spełnia warunki określone w art. 14h–14k Rozporządzenia Wykonawczego),

² Decyzja nr 1/2010 Wspólnego Komitetu Współpracy Celnej z dnia 24 czerwca 2010 r. na podstawie art. 21 Umowy między Wspólnotą Europejską a Rządem Japonii w sprawie współpracy i wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych w sprawie wzajemnego uznawania programów upoważnionego przedsiębiorcy w Unii Europejskiej i w Japonii, zob. Dz. U. UE z 2010 r., L 279/71.

³ Decyzja Unii Europejskiej i Stanów Zjednoczonych z 4 maja 2012 r. o wzajemnym uznawaniu programu Customs-Trade Partnership Against Terrorism (C-TPAT) i programu Authorized Economic Operator (AEO); Decyzja Wspólnego Komitetu Współpracy Celnej Stany Zjednoczone – UE z 4 maja 2012 r. w sprawie wzajemnego uznawania programu partnerstwa celno-handlowego Stanów Zjednoczonych przeciwko terroryzmowi i programu upoważnionego przedsiębiorcy Unii Europejskiej, (2012/290/UE), zob. Dz. U. UE z 2012 r., L 144/44.

- Świadczenie AEO (AEOF) – Uproszczenia Celne/Bezpieczeństwo i Ochrona (wydawane przedsiębiorcy, który spełnia warunki określone w art. 14h–14k Rozporządzenia Wykonawczego).

Podstawą do wszczęcia postępowania mającego na celu przyznanie świadectwa AEO jest złożenie przez zainteresowanego przedsiębiorcę wniosku wraz z kwestionariuszem samooceny AEO. Przedsiębiorca, który występuje z wnioskiem o uzyskanie statusu AEO, powinien mieć świadomość, że musi w pełni kontrolować prowadzoną przez siebie działalność. Oznacza to, że w zależności od rodzaju świadectwa AEO i działalności gospodarczej przedsiębiorstwa oraz modelu biznesowego przedsiębiorstwo powinno dysponować odpowiednimi środkami organizacyjnymi w obszarach związanych z kryteriami AEO, dążąc do zapewnienia identyfikacji oraz uniknięcia lub zminimalizowania ryzyka związanego z jego działalnością celną. Pełna kontrola nad prowadzoną działalnością wyraża się jasno sformułowaną wizją, misją i strategią działalności, w szczególności w zakresie powiązań z międzynarodowym łańcuchem dostaw. Od upoważnionego przedsiębiorcy wymaga się wdrożenia odpowiednich środków organizacyjnych, systemów kontroli wewnętrznej oraz systemów oceny umożliwiających w razie potrzeby dostosowanie i poprawę struktury organizacyjnej oraz procedur. Ponadto pełna kontrola nad procesami zachodzącymi w przedsiębiorstwie oznacza, że zidentyfikowano i oceniono wszelkie możliwe ryzyka związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, a w przypadku wniosku o wydanie świadectwa AEO proces ten powinien uwzględniać ryzyka związane z aspektami celnymi oraz z bezpieczeństwem i ochroną. Zidentyfikowane ryzyka należy ograniczać poprzez wdrożenie wewnętrznych procedur, standardów oraz odpowiednich środków kontroli.

Przedsiębiorca wnioskujący o nadanie statusu AEO musi również wdrożyć środki kontroli uniemożliwiające osobom nieupoważnionym wstęp do stref magazynowych i miejsc załadunku towarów, środki mające na celu rozdzielanie towarów będących przedmiotem ograniczeń w przywozie lub wywozie od innych towarów oraz środki umożliwiające identyfikację poszczególnych dostawców i klientów przedsiębiorstwa. Księgowość i ewidencje magazynowe powinny być prowadzone w sposób wiarygodny i ułatwiający przeprowadzenie czynności kontrolnych. System magazynowy używany przez dany podmiot powinien umożliwić śledzenie przemieszczania towarów oraz zapewnić rozróżnienie towarów wspólnotowych i niewspólnotowych. Ponadto organ celny sprawdza wypłacalność wnioskodawcy w ciągu ostatnich trzech lat, a także ocenia, czy aktualna sytuacja finansowa gwarantuje wypłacalność przez następny rok.

Przed formalnym złożeniem wniosku przedsiębiorca powinien podjąć decyzję dotyczącą rodzaju świadectwa. Po dokonaniu właściwej oceny zainteresowanego składa wniosek o najbardziej dla niego odpowiednie i pożyteczne świadectwo

AEO. Przepisy wymagają również, aby wyznaczył spośród pracowników przedsiębiorstwa osobę odpowiedzialną za kontakty z organami celnymi. Zaleca się, aby uczynić to jeszcze przed formalnym złożeniem wniosku i, w szczególności w dużych przedsiębiorstwach, aby wyznaczono osobę na odpowiednio wysokim stanowisku, uprawnioną do podejmowania decyzji, mającą nadzorować i koordynować proces składania wniosku. Kolejnym etapem w fazie przygotowywania wniosku jest uzyskanie formalnych informacji od organów celnych oraz zestawienie niezbędnych informacji i dokumentów pochodzących z poszczególnych jednostek organizacyjnych przedsiębiorstwa. Priorytetowe zadanie przedsiębiorcy stanowi dokonanie samooceny pod kątem kryteriów AEO.

Wstępne sprawdzenie wniosku przez organ celny następuje w terminie 30 dni od jego wpłynięcia. Wtedy przeprowadza się audyt w celu sprawdzenia, czy kryteria przyznania statusu AEO zostały spełnione. Weryfikacja dokumentacji i wielokrotne audyty⁴ przeprowadzane przez wyznaczone do tych zadań jednostki⁵ są procesem żmudnym i trwają około 10 miesięcy⁶. Ocenie organów celnych podlega działalność wnioskodawcy w okresie ostatnich 3 lat przed datą złożenia wniosku o przyznanie statusu upoważnionego przedsiębiorcy.

Po ukończeniu pięcioletniego procesu audytu organ celny może przyznać przedsiębiorcy status AEO, o ile nie wykazano ryzyka lub jeśli zidentyfikowane ryzyko można efektywnie i skutecznie ograniczyć dzięki dodatkowym środkom kontrolnym. Jeżeli w ramach przeprowadzonego audytu wykazano zbyt wiele ryzyk lub zidentyfikowane ryzyko jest zbyt duże, by można się było przed nim efektywnie i skutecznie zabezpieczyć za pomocą dodatkowych kontroli, ale podmiot może i wyraża wolę podjęcia działań naprawczych dotyczących organizacji, zarządzania i systemu kontroli wewnętrznej, status AEO może mu zostać przyznany po podjęciu przez niego wskazanych działań naprawczych. Działania takie muszą zostać sprawdzone przez służbę celną podczas kolejnego audytu wstępnego w celu ustalenia, czy ryzyko stwierdzone podczas pierwszego audytu zmniejszono w stopniu wystarczającym. Jeśli przeprowadzony audyt wykazał liczne

⁴ W Polsce świadectwa AEO wydają komórki organów celnych wyznaczone przez ministra finansów: Izba Celna w Warszawie, Izba Celna w Szczecinie oraz Izba Celna we Wrocławiu. Audyty przedsiębiorców prowadzone są na podstawie: art. 56–63 Ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej, Rozporządzenia Ministra Finansów z 23 marca 2010 r. w sprawie zakresu, rodzaju i sposobu przeprowadzania czynności audytowych, Rozporządzenia Ministra Finansów z 23 marca 2010 r. w sprawie sposobu dokumentowania czynności audytowych oraz wzorów dokumentów stosowanych w postępowaniu audytowym oraz Rozporządzenia Ministra Finansów z 21 grudnia 2011 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu dokumentowania czynności audytowych oraz wzorów dokumentów stosowanych w postępowaniu audytowym. W Polsce dotychczas udzielono 616 świadectw AEO. Polska jest czwartym w kolejności krajem Unii (po Niemczech, Holandii i Francji), który wydał największą liczbę świadectw AEO. Szerzej na ten temat: [Gruszewska, 2011].

⁵ W Polsce weryfikacją wniosków i audytem przedsiębiorców zajmują się Wydziały Nadzoru i Koordynacji Kontroli Przedsiębiorców działające w ramach izb celnych.

⁶ Pierwsze świadectwa AEO w Polsce wydano 3 listopada 2008 r. Otrzymały je: spółka DHL Global Forwarding i Agencja Celna „Nutka” S.C.

rodzaje ryzyka lub jeśli wykazane ryzyko jest zbyt duże, by można się było przed nim efektywnie i skutecznie zabezpieczyć za pomocą dodatkowych kontroli, i nie ma możliwości – bądź przedsiębiorca nie wyraził takiej woli – podjęcia działań naprawczych dotyczących organizacji zarządzania i systemu kontroli wewnętrznej, status AEO nie może być przyznany.

Wszystkie obszary ryzyka, które powinno się monitorować w procesie udzielania statusu AEO, zostały zdefiniowane w Załączniku 2 do Wytycznych AEO [Zagrożenia, ryzyko i możliwe rozwiązania]. Dokument ten skierowany jest zarówno do organów celnych, jak i przedsiębiorców wnioskujących o przyznanie świadectwa AEO. Ułatwia on prowadzenie audytu oraz badań zapewniających przestrzeganie kryteriów AEO poprzez powiązanie informacji podanych w kwestionariuszu samooceny i zidentyfikowanych obszarów ryzyka oraz wskazanie przykładów rozwiązań w odniesieniu do wskazanych ryzyk i zagrożeń.

Po przyznaniu statusu AEO organ celny wyznacza koordynatora ds. klienta, który odpowiada za bieżące zarządzanie ryzykiem w przedsiębiorstwie. Prowadzony nadzór może polegać np. na regularnych kontrolach danych przedsiębiorstwa. W razie wystąpienia zmian dotyczących organizacji w przedsiębiorstwie lub charakteru obrotu koordynator ds. klienta określa prawdopodobieństwo wystąpienia nowych rodzajów ryzyk [Upoważnione podmioty gospodarcze..., 2006]. Wyniki przeprowadzonej kontroli mogą również wskazywać, że podmiot gospodarczy nie wykorzystuje narzędzi zabezpieczających przed ryzykiem w wystarczającym stopniu bądź nie kontroluje ryzyka. W takiej sytuacji przedsiębiorstwo musi podjąć działania naprawcze. Skuteczność tych działań nadzoruje koordynator. W sytuacji, gdy przedsiębiorstwo nie kontroluje skutecznie ryzyka, a wyniki kontroli systemu zarządzania, organizacji wewnętrznej i systemu kontroli wewnętrznej są negatywne, organ celny może zawiesić lub odebrać przedsiębiorcy status AEO.

3. Korzyści wynikające z instytucji upoważnionego przedsiębiorcy

Przyznanie statusu upoważnionego przedsiębiorcy oznacza, że dany podmiot został sprawdzony i uznany za wiarygodny oraz gwarantujący przestrzeganie zasad związanych z obrotem towarowym. Przedsiębiorcy, którzy uzyskują status AEO, wyróżniają się spośród innych i są uważani za solidnych partnerów w łańcuchu dostaw. Świadectwo AEO wydaje się wnioskodawcy, a nie jego partnerom handlowym. Przyznany status AEO dotyczy samego przedsiębiorcy i znajduje zastosowanie w jego własnej działalności gospodarczej i tylko on jest uprawniony do korzystania z przyznanych uprawnień. Jest to ogólna zasada odnosząca się do wszystkich rodzajów świadectw AEO, które mogą być wydawane przedsiębiorcom odgrywającym różne role w międzynarodowym łańcuchu dostaw.

Korzyści wynikające dla przedsiębiorców ze statusu AEO zależą od rodzaju przyznanego świadectwa. Bez względu na rodzaj tego świadectwa upoważnieni przedsiębiorcy są rzadziej typowani do kontroli fizycznych i kontroli dokumentów. W przypadku wytypowania do kontroli, przeprowadza się ją w sposób priorytetowy. Na wniosek AEO kontrola towaru może zostać przeprowadzona w miejscu innym niż urząd celny, co wiąże się ze skróceniem czasu oraz obniżeniem kosztów. Wskazanie innego miejsca kontroli niż urząd celny podlega indywidualnym ustaleniom z właściwym organem celnym. Wybrane miejsce zawsze powinno pozwalać organom celnym na przeprowadzenie koniecznej kontroli i nie stwarzać zagrożenia dla jej wyników [art. 14b ust. 4 RWWKC].

Jeśli przedsiębiorca, ze względu na specyfikę prowadzonej działalności, musi korzystać z tzw. opcji stałej bazy, status AEO nie jest warunkiem wystarczającym do zastosowania „procedury w miejscu” i stałej odprawy towarów w obiektach przedsiębiorcy [art. 239 ust. 2 RWWKC]. W takim wypadku przedsiębiorca AEO musi oddzielnie wystąpić do organu celnego z wnioskiem o pozwolenie na korzystanie z procedury w miejscu. Status AEO umożliwi przedsiębiorcy łatwiejsze i szybsze otrzymanie pozwolenia na korzystanie z procedury w miejscu niż innym przedsiębiorcom.

Świadectwo AEOC ułatwia dostęp do uproszczeń celnych, zmniejsza liczbę kontroli fizycznych i kontroli dokumentów w stosunku do pozostałych przedsiębiorców, z wyjątkiem kontroli związanych ze środkami bezpieczeństwa i ochrony. Ponadto status AEOC zapewnia przedsiębiorcy priorytetowe traktowanie w przypadku wytypowania do kontroli oraz możliwość złożenia wniosku o przeprowadzenie takiej kontroli w określonym miejscu. W przypadku świadectwa AEOC nie wymaga się od przedsiębiorcy spełnienia kryterium dotyczącego odpowiednich standardów bezpieczeństwa i ochrony, posiadacze AEOC nie mogą zatem czerpać korzyści wynikających ze statusu AEO związanych z bezpieczeństwem i ochroną międzynarodowego łańcucha dostaw. Statusu AEO w postaci AEOC nie uwzględnia się również w odniesieniu do porozumień z państwami trzecimi w sprawie wzajemnego uznawania [AEO..., 2012, sekcja III, s. 16–22].

Status AEO w postaci AEOS przyznaje się przedsiębiorcom, którzy chcą korzystać ze szczególnych uproszczeń w zakresie bezpieczeństwa i ochrony przy wprowadzaniu towarów na obszar celny Wspólnoty i wyprowadzaniu ich z niego. Posiadacz świadectwa AEOS jest uprawniony do wcześniejszego powiadomienia w przypadku wytypowania do kontroli [art. 14b ust. 2 RWWKC], priorytetowego traktowania oraz podlega mniejszej liczbie kontroli fizycznych i kontroli dokumentów pod kątem bezpieczeństwa i ochrony. Uprzednie powiadomienie ma istotne znaczenie dla podmiotów prowadzących działalność w dużych portach i umożliwia im bardziej efektywne planowanie. Uprzednie powiadomienie następuje jedynie wtedy, gdy nie zagraża ono przeprowadzeniu kontroli. Organy

celne mogą jednak przeprowadzić kontrolę fizyczną, nawet jeżeli przedsiębiorca nie został o niej powiadomiony. Posiadacza AEOS uznaje się za przedsiębiorcę, który podjął stosowne środki w celu zabezpieczenia swojej działalności gospodarczej, i tym samym za wiarygodnego partnera w międzynarodowym łańcuchu dostaw, zarówno z perspektywy właściwych organów rządowych, jak i partnerów handlowych. Status AEO w postaci AEOS uwzględnia się w odniesieniu do porozumień z państwami trzecimi w sprawie wzajemnego uznawania.

Wymogi bezpieczeństwa i ochrony określone dla AEO uwzględniają standardy WCO SAFE⁷ [WCO SAFE, 2007], międzynarodowe normy obowiązujące w zakresie bezpieczeństwa transportu morskiego i lotniczego oraz normę ISO/PAS 28001. Włączenie standardów WCO SAFE do instytucji upoważnionego przedsiębiorcy było istotne, ponieważ bez globalnie uznawanych wspólnych norm nie można zapewnić wzajemnego uznawania statusu AEO. Ponadto wprowadzono uzgodnienia mające na celu – w przypadku wnioskowania o status AEOS – uniknięcie niepotrzebnego powielania wymogów prawnych dotyczących świadectw bezpieczeństwa lub ochrony w zakresie transportu towarowego morskiego, lotniczego i lądowego. Tak opracowane wymogi stawiane przedsiębiorcom wnioskującym o nadanie statusu AEOS umożliwiają odpowiednim organom wzajemne uznawanie świadectw bezpieczeństwa i tym samym zmniejszenie obciążeń związanych z przestrzeganiem i stosowaniem przepisów przez wnioskujących o przyznanie statusu AEOS [AEO..., 2012, sekcja III, s. 16–22].

Status AEO w postaci AEOF uprawnia przedsiębiorców zarówno do korzystania z uproszczeń przewidzianych w szczególnych przepisach prawa celnego, jak również ze szczególnych uproszczeń związanych z kontrolami celnymi przeprowadzanymi pod kątem bezpieczeństwa i ochrony. Posiadacz świadectwa AEOF ma prawo do wszystkich korzyści określonych dla statusu AEOC i AEOS [AEO..., 2012, sekcja III, s. 16–22].

Zarówno status AEOS, jak i AEOF umożliwia podawanie ograniczonej ilości danych w przywózowej i wywózowej deklaracji skróconej [art. 14b ust. 3 RWWKC], a także złożenie wniosku o przeprowadzenie kontroli w określonym miejscu. Z udogodnienia tego mogą jednak korzystać jedynie odbiorcy lub nadawcy posiadający świadectwo AEOS bądź AEOF – w przypadku gdy sami składają deklarację skróconą za wiedzą i zgodą przewoźnika, przewoźnicy posiadający świadectwo AEOS lub AEOF – w przypadku składania deklaracji skróconej dla przesyłek kontrolowanych przez odbiorców lub nadawców posiadających świadectwo AEOF lub AEOS, a także spedytorzy lub agenci celni składający deklarację na rzecz odbiorców lub nadawców posiadających świadectwo AEOF lub AEOS.

⁷ WCO SAFE Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade zatwierdzone zostały 23 czerwca 2005 r. w Brukseli podczas sesji Rady Współpracy Celnej, w której udział wzięli przedstawiciele 166 państw członkowskich WCO.

Upoważnieni przedsiębiorcy posiadający świadectwa AEOS i AEOF, którzy spełniają kryterium bezpieczeństwa i ochrony, podlegają mniejszej liczbie kontroli fizycznych i kontroli dokumentów pod kątem bezpieczeństwa i ochrony. Z kolei świadectwa AEOC i AEOF uprawniają do mniejszej liczby kontroli fizycznych i kontroli dokumentów związanych z innymi środkami przewidzianymi w przepisach prawa celnego. Oznacza to mniejszą liczbę kontroli w miejscu przywozu lub wywozu [AEO..., 2012, sekcja III, s. 16–22].

Posiadanie statusu AEO zawsze skłania do przychylnego traktowania, należy jednak pamiętać, że istnieje wiele wskaźników ryzyka niezależnych od podmiotu gospodarczego, jak np. kraj pochodzenia, które mogą pociągać za sobą konieczność przeprowadzenia kontroli mimo posiadanego statusu.

Status AEO oznacza dla jego posiadaczy również szereg korzyści niemających bezpośredniego związku z aspektem celnym prowadzonej działalności. Są to korzyści pośrednie, które nie znalazły wyraźnego odzwierciedlenia w przepisach prawa celnego, mają jednak istotny wpływ na całokształt działalności prowadzonej przez AEO [AEO..., 2012, sekcja III, s. 16–22].

Wytyczne określone dla posiadaczy świadectwa AEO wymagają od przedsiębiorców szczegółowego analizowania wszystkich procesów związanych z międzynarodowym łańcuchem dostaw. W trakcie przygotowywania wniosku o wydanie świadectwa AEO zasadniczo ocenia się działalność wszystkich działów zaangażowanych w łańcuchy dostaw. Inwestycje dokonane przez przedsiębiorców w celu poprawy ich standardów bezpieczeństwa i ochrony przynoszą pozytywne skutki w wielu obszarach działalności, takich jak: kontrola przepływu towarów od producenta do konsumenta, bezpieczeństwo pracowników, opracowywanie i wdrażanie norm, wybór dostawców i inwestycji, bezpieczeństwo transportu i przewozów, budowanie świadomości infrastruktury organizacyjnej i gromadzenie potencjału, współpraca między stronami łańcucha dostaw, inwestycje technologiczne oraz dobrowolne przestrzeganie wymogów bezpieczeństwa. Wśród korzyści pośrednio wynikających ze standardów wprowadzonych przez upoważnionych przedsiębiorców wymienić należy: zmniejszenie opóźnień w dostawach, usprawnienie planowania, poprawę jakości obsługi klientów, zwiększenie lojalności klientów, poprawę zarządzania zapasami, zwiększenie zaangażowania pracowników, spadek liczby zdarzeń związanych z nieprzestrzeganiem zasad bezpieczeństwa i ochrony, obniżenie kosztów kontroli dostawców i wzrost efektywności współpracy, spadek przestępczości i wandalizmu, ograniczenie kradzieży i strat, a także poprawę bezpieczeństwa i komunikacji między partnerami w łańcuchu dostaw.

Posiadacz świadectwa AEO, który spełnia kryteria bezpieczeństwa i ochrony, uznaje się za rzetelnego kontrahenta, zapewniającego ochronę w łańcuchu dostaw. Oznacza to, że upoważniony przedsiębiorca podejmuje wszelkie możli-

we działania w celu ograniczenia zagrożeń dla łańcucha dostaw, w którym uczestniczy.

Status AEO obejmuje również możliwość korzystania z logo AEO, powszechnie traktowanego jako swojego rodzaju źródło prestiżu. Logo AEO nie jest powszechnie dostępne. Przedsiębiorca chcący je wykorzystywać musi wystąpić z wnioskiem o pozwolenie do właściwego organu celnego, zazwyczaj do organu, który przyznał mu status AEO. Prawo do korzystania z logo zależy od posiadania ważnego świadectwa AEO i tylko jego posiadacz może z niego korzystać. Z chwilą zawieszenia lub cofnięcia statusu AEO podmiot zobowiązany jest zaprzestać wykorzystywania logo. Każde nadużycie lub niewłaściwe użycie logo AEO podlega karze ze strony właściwych organów unijnych [AEO..., 2012, sekcja III, s. 16–22].

Instytucja upoważnionego przedsiębiorcy AEO zyskuje uznanie i znaczenie w wielu obszarach działalności gospodarczej. Spełnienie jednego lub większej liczby kryteriów AEO lub posiadanie statusu AEO stało się wymogiem uzyskania wielu innych świadectw i pozwoleń. Fakt posiadania statusu AEO uwzględnia się w procesie przyznawania przez władze lotnicze statusu zarejestrowanego agenta (ZA) lub znanego nadawcy (ZN) [Rozporządzenie (WE) nr 300/2008; Rozporządzenie Komisji (WE) nr 185/2010], mającego zastosowanie wobec przedsiębiorstw, które dokonują przewozu ładunków lotniczych.

Przedsiębiorcy zajmujący się produktami rybołówstwa i mający do czynienia ze świadectwami połowu mogą ubiegać się o przyznanie statusu zatwierdzonego przedsiębiorcy APEO⁸. W ramach przywozu produktów rybołówstwa do UE posiadacz świadectwa APEO powinien być uprawniony do korzystania z procedur uproszczonych. W przypadku ubiegania się o przyznanie statusu APEO obowiązkowe jest zatem posiadanie statusu AEO. Ponadto, jeżeli wnioskujący o przyznanie statusu APEO posiada status AEOS lub AEOF, proces składania wniosku jest znacznie uproszczony.

Istotnym aspektem instytucji upoważnionego przedsiębiorcy AEO jest wzajemne uznawanie przyznaných świadectw przez wszystkie kraje, które wprowadziły przepisy AEO do praktyki gospodarczej. Wzajemne uznawanie statusu AEO stanowi ważne narzędzie w procesie wzmocnienia bezpieczeństwa międzynarodowego łańcucha dostaw. Pozwala także uniknąć powielania kontroli bezpieczeństwa i przestrzegania wymogów. Porozumienia w sprawie wzajemnego uznawania w znacznym stopniu przyczyniają się do wprowadzenia ułatwień i innowacyjnych instrumentów zarządzania ryzykiem oraz czerpania wzajem-

⁸ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1005/2008 z 29 września 2008 r. ustanawiające wspólnotowy system zapobiegania nielegalnym, nieraportowanym i nieuregulowanym połowom oraz ich powstrzymywania i eliminowania, zmieniające rozporządzenia (EWG) nr 2847/93, (WE) nr 1936/2001 i (WE) nr 601/2004 oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 1093/94 i (WE) nr 1447/1999, Dz. U. UE z 2008 r., L 286, 29/10/P. 0001–0032.

nych korzyści przez wiarygodnych partnerów międzynarodowych i przedsiębiorców.

Obustronna akceptacja postanowień dotyczących instytucji AEO może polegać na wzajemnym uznaniu statusu AEO lub statusu równoważnego, bądź na uznawaniu standardów bezpieczeństwa oraz procedur w zakresie kontroli oceny ryzyka. Wzajemne uznawanie statusu AEO oznacza, że administracje celne państw podpisujących porozumienie przyjmują ustalenia z procesu audytu oraz zakres przyznanych uproszczeń dla AEO oraz zgadzają się na udzielanie znacznych, porównywalnych i, w miarę możliwości, wzajemnych ułatwień uznawanym podmiotom AEO. Wzajemne uznawanie celnych standardów bezpieczeństwa, kontroli i jej wyników przez dwie administracje celne pozwala uniknąć powielania działań poszczególnych organów. Umożliwia to prawidłowe funkcjonowanie międzynarodowego handlu przy utrzymaniu jednolitego poziomu bezpieczeństwa. Korzyści, które wynikają z porozumień o wzajemnym uznawaniu w ramach programu AEO, zależą od typu porozumienia. Ograniczona kontrola podmiotów AEO, która znacząco ułatwia legalną wymianę handlową, wynika z wszystkich rodzajów porozumień. Ograniczenie kontroli prowadzi do szybszego zwalniania towarów spod dozoru celnego i zwiększa przewidywalność handlu. Ponadto główną korzyścią wynikającą z wzajemnego uznawania AEO jest fakt, że przedsiębiorcy AEO, w tym AEO z państw trzecich, dążą do nawiązania współpracy z innymi upoważnionymi przedsiębiorcami, mając przede wszystkim na uwadze zabezpieczenie międzynarodowego łańcucha dostaw. Korzyści z wzajemnego uznawania statusu AEO mogą również obejmować środki prowadzące do ożywienia handlu. Ustanowienie wspólnego mechanizmu ciągłości działania, w celu reagowania na zakłócenia w obrocie handlowym, pozwala organom celnym na usprawnienie i przyśpieszenie – w możliwym zakresie – obsługi priorytetowych ładunków wysyłanych przez AEO.

Analizując korzyści wynikające z programu AEO, należy również podkreślić, że posiadanie certyfikatu AEO (i powiązane z nim wymogi wobec podmiotów korzystających z procedur gospodarczych) wpływa korzystnie na bezpieczeństwo informacji w przedsiębiorstwach produkcyjnych. Certyfikat wymusza na podmiotach gospodarczych m.in. wdrażanie i posiadanie Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji, a w swoich wytycznych często odwołuje się do wymagań standardów z zakresu ISO 27000. Uzyskanie zgodności organizacji przedsiębiorstwa z wymogami AEO to zatem istotne wyzwanie dla działów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i informatykę. Uzyskanie certyfikatu AEO ma znaczenie nie tylko dla samych upoważnionych przedsiębiorców. Posiadanie statusu upoważnionego przedsiębiorcy potwierdza dbałość o bezpieczeństwo informacji i ciągłość zadań oraz procedur realizowanych w danym przedsiębiorstwie, czyniąc tym samym z niego godnego zaufania partnera biznesowego. Dla

wielu przedsiębiorstw status AEO jest również dowodem potwierdzającym, że stanowią one bezpieczne ogniwo łańcucha dostaw w ramach Supply Chain Management.

Podsumowanie

W warunkach stale rozwijającego się obrotu towarowego z zagranicą regulacje prawne dotyczące instytucji upoważnionego przedsiębiorcy AEO w istotny sposób wpływają na obniżenie kosztów działalności gospodarczej prowadzonej przez unijne przedsiębiorstwa, a także bezpośrednio oddziałują na administracje celne państw członkowskich UE w zakresie dostosowania metod kontroli i pełnionych funkcji.

Program AEO to jedna z największych inicjatyw w zakresie bezpieczeństwa na całym świecie. Pozwala na efektywne wypełnianie tradycyjnej funkcji służb celnych, jaką jest kontrola przestrzegania przepisów regulujących obrót towarowy z zagranicą oraz pobór odpowiednich należności celno-podatkowych i innych opłat wynikających z obowiązujących przepisów, przy dotychczasowym zatrudnieniu w służbach celnych. Jednocześnie instytucja AEO przyczynia się do rozwoju gospodarczego poprzez ograniczenie, a nawet wyeliminowanie długotrwałych i uciążliwych procedur kontrolnych stosowanych wobec wszystkich przedsiębiorców. Nowa jakość funkcji kontrolnej służb celnych pozwala promować rzetelne podmioty gospodarcze i zwiększać konkurencyjność europejskich przedsiębiorców na rynku światowym.

Instytucja upoważnionego przedsiębiorcy dowodzi, że administracja celna wdraża innowacyjne rozwiązania usprawniające organizację obsługi celnej podmiotów gospodarczych. Potwierdza także ewolucję roli służby celnej, która z administracji o charakterze fiskalno-kontrolnym przekształca się w administrację kontrolno-promocyjną.

Bibliografia

- AEO – Upoważnieni przedsiębiorcy*, 2012, Wytyczne zatwierdzone przez KKC – Sekcja ogólna (podsekcja AEO), 17 kwietnia 2012 r., Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Podatków i Unii Celnej, Bruksela.
- Czerkawski P., 2008, *Świadectwo AEO – nowa jakość w wymianie towarowej z zagranicą*, http://spedycje.pl/wiadomosci/_wiadomosci/14146/swiadectwo_aeo_nowa_jakosc_w_wymianie_towarowej_z_zagranica.html [dostęp: 10.03.2013].
- Explanatory notes for AEO-Self Assessment Questionnaire*, 2012, Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Podatków i Unii Celnej, Bruksela, http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/policy_issues/customs_security/aeo_self_assessment_explanatory_en.pdf.

- Gruszewska K., 2011, *Polska Administracja Celna w promocji instytucji upoważnionego przedsiębiorcy AEO*, Wiadomości Celne, nr 6.
- Informacja dotycząca Decyzji o Wzajemnym Uznawaniu Programów AEO i C-TPAT między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi. Procedura powiązania numeru EORI i numerów MID, <http://www.lodz.ic.gov.pl/index.php?id=58> [dostęp: 15.03.2013].
- Izba Celna w Łodzi, 2013, *Upoważniony przedsiębiorca – AEO – szansa na zwiększenie bezpieczeństwa w łańcuchu dostaw i ułatwienia dla przedsiębiorców*, <http://www.lodz.ic.gov.pl/index.php?id=58> [dostęp: 09.03.2013].
- Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 z 12 października 1992 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny, Dz. U. UE z 1992 r., L 302.
- Rozporządzenie Komisji (EWG) nr 2454/93 z 2 lipca 1993 r. ustanawiające przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny, Dz. U. UE z 1993 r., L 253.
- Rozporządzenie (WE) nr 648/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z 13 kwietnia 2005 r. zmieniające Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny, Dz. U. UE z 2005 r., L 117 [WKC].
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1875/2006 zmieniające rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego, Dz. U. UE z 2006, L 360 [RWWKC].
- Rozporządzenie (WE) nr 300/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z 11 marca 2008 r. w sprawie wspólnych zasad w dziedzinie ochrony lotnictwa cywilnego, Dz. U. UE z 2008 r., L 97/72.
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 185/2010 z 4 marca 2010 r. ustanawiające szczegółowe środki w celu wprowadzenia w życie wspólnych podstawowych norm ochrony lotnictwa cywilnego, Dz. U. UE z 2010 r., L 55/1.
- Rozporządzenia Ministra Finansów z 23 marca 2010 r. w sprawie sposobu dokumentowania czynności audytowych oraz wzorów dokumentów stosowanych w postępowaniu audytowym, Dz. U. z 2010 r. Nr 52, poz. 310.
- Rozporządzenia Ministra Finansów z 23 marca 2010 r. w sprawie zakresu, rodzaju i sposobu przeprowadzania czynności audytowych, Dz. U. z 2010 r. Nr 52, poz. 309.
- Rozporządzenia Ministra Finansów z 21 grudnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu dokumentowania czynności audytowych oraz wzorów dokumentów stosowanych w postępowaniu audytowym, Dz. U. z 2011 r. Nr 285, poz. 1675.
- Self assessment questionnaire, AEO Guidelines*, 2012, Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Podatków i Unii Celnej, Bruksela, http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/policy_issues/customs_security/aeo_self_assessment_en.pdf.
- Upoważnione podmioty gospodarcze. Model AEO Compact, 2006, Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Podatków i Unii Celnej, Polityka celna, Zarządzanie ryzykiem, bezpieczeństwo i kontrole szczególne, Dokument roboczy, TAXUD/2006/1452, Bruksela, 13 czerwca 2006 r.
- Upoważniony przedsiębiorca AEO – informacja dla przedsiębiorców dotycząca weryfikacji formalnej i przyjęcia wniosku o wydanie świadectwa Upoważnionego Przedsiębiorcy – AEO, 2013, Departament Polityki Celnej, Ministerstwo Finansów, Warszawa, http://www.mf.gov.pl/documents/766655/1189850/10042013_inf-AEO-weryfikacja_formalna [dostęp: 12.04.2013].

- Ustawa z 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej, Dz. U. z 2009 r. Nr 168, poz. 1323, z późn. zm.
- WCO *SAFE Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade*, 2007, World Customs Organization, http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/policy_issues/customs_security/normes_wco_en.pdf.
- Zagrożenia, ryzyko i możliwe rozwiązania, 2012 [w:] *AEO – Upoważnieni przedsiębiorcy*, 2012, Wytyczne zatwierdzone przez KKC – Sekcja ogólna (podsekcja AEO), 17 kwietnia 2012 r., Załącznik 2, Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Podatków i Unii Celnej, Bruksela.